

Budme přesvědčiví

V tomto roce oslavíme dvacáté výročí znovuoobnovení jezuitského řádu v naší zemi po převratu v roce 1989. Je to příležitost k bilancování zdarů i nezdarů, ale také ke sprádnání vizí do budoucnosti. Ale nebylo by chybou se začít utápět v nostalgii vzpomínek, ve frustraci z neúspěchů či v iluzích a nerealistických snech o tom, co má teprve přijít? Naším úkolem je žít dnešek, přítomnost, a právě v tuto chvíli psát další kapitolu dějin. Ne z rozmaru či touhy triumfovat, ale proto, abychom vydali svědectví – tady a teď – o naší víře. Naším současníkům bychom měli nabídnout křesťanství jako životní smysl, který za to stojí.

„Uvěřitelná je jen láska,“ napsal kdysi švýcarský teolog Hans Urs von Balthasar. Jen ten, kdo má srdce na svém místě, může být opravdu přesvědčivý. Ten, který je cílem všeho našeho úsilí, nám to svým pozemským životem ukázal lépe než kdokoli jiný. Kdo miluje, necítí únavu. Láskyplná matka se ve službě svým dětem nikdy neunaví. Ptáme se, co a jak bychom měli udělat. Ale nemluvme o tom, kým se máme stát, prostě se jím staňme. Neteoretizujme o svědectví, staňme se svědky. Nebásněme o změně, začněme ji žít. Nejlépe právě teď.

Jan Ruzný SJ

Láskyplná všímavost

Člověk vždy toužil a bude toužit po setkání s milovanou a milující osobou, po přebývání s ní. S touto láskyplnou touhou se překonávají všechny těžkosti a překážky, které se staví do cesty. Láska má v sobě tuto životní sílu.

„Boha nikdo nikdy neviděl. Jedno-rozený Bůh, který spočívá v náručí Otcově, ten o něm podal zprávu (*Jan 1,18*).“

Bůh nás miluje a my poznáváme jeho lásku skrze nejružnější vnější i vnitřní setkání. Důvěra, která je neodmyslitelnou součástí hlubokých vztahů, prožívaná na rovině přirozené jako přátelství, nás jaksi automaticky přivádí k uvědomování si rozměru věčnosti, neboť takovou dimenzi láska a přátelství obsahují. Vírou v Boha se otevíráme této nekončící a pravdivé skutečnosti, která nás obklopuje, ale kterou nevidíme. Pouze očima víry a lásky pronikáme a sjednocujeme se s duchovní věčnou láskou milující Nejsvětější Trojice.

Duchovní cvičení svatého Ignáce vedou k tomu, abychom nejen rozumem osvíceným vírou chápali skutečnosti našeho života, ale především viděli srdcem – prožívali věci vnitřně. „Neboť nenasycuje a neuspokojuje duši, jestliže mnoho ví, nýbrž pocituje-li a zakouší věci vnitřně (*Duchovní cvičení, č. 2*).“

Svatý Ignác ve své útlé knížce Duchovních cvičení nepředkládá teorii, ale své osobní zkušenosti s duchovní rovinou našeho života, která se odráží prakticky ve všem. A proto je životní příběh svatého Ignáce ohromným darem pro každého člověka, který určitě bude blízký i nám, neboť prvních třicet let jeho života je velmi podobných osudům mnoha mladých lidí v dnešní době.

Duchovní cvičení obsahují metodu, strukturu a dynamiku, která prolíná všechna cvičení – jednotlivou modlitbu, den, týden i všechny čtyři týdny dohromady, do kterých jsou Ignácova duchovní cvičení rozdělena.

Důležitou součástí každé meditace je reflexe po skončení modlitby. Ta slouží k tomu, abychom si uvědomili jak to, jakým způsobem se k modlitbě připravujeme, tak i co se během meditace stalo, jaká hnutí se v našem nitru objevovala. To je zkušenost, která slouží nejen při duchovních cvičeních, ale především po jejich skončení. Proto jedno cvičení,

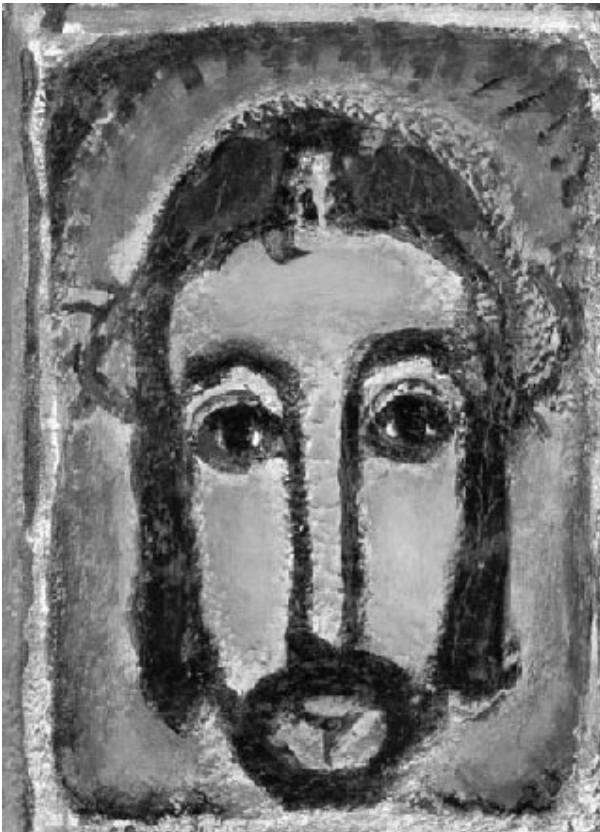
které si z nich odnášíme, je zpytování svědomí. Není to stejné zpytování jako před svátostí smíření, i když nám k němu může být velkou pomocí, ale jde o čtvrt hodinku, kterou uzavíráme každý den. Hlavním bodem večerního zpytování je uvědomit si lásku Boží a „naučit se vidět Boha ve všech věcech a všechny věci v Bohu“. Vidět Boha ve všech věcech, ve všem, co vidíme kolem sebe, a všechno v Bohu, v jeho láskyplné

a věčné Přítomnosti respektující naši svobodu.

Každodenním ovocem duchovních cvičení může být zkušenost srdce, které se učí vidět a zakoušet Boha ve všech věcech.

Láska, důvěra a víra jsou síly srdce, které nás otevírají na láskyplnou skutečnost Božího duchovního světa, který nás obklopuje a touží po naší odpovědi, po naší lásce.

Jan Adamík SJ

Georges Rouault (1871–1958)
Svatá tvář
(Repro archiv)

Čeští jezuité na Orientálu

Na poslední generální kongregaci se mezi apoštolskými prioritami jezuitského řádu objevilo i posílení péče o římská díla, svěřená řádu Svatým otcem. Z každé provincie by mělo vždy být několik jezuitů, kteří se věnují práci v římských institucích, jež slouží celé církvi. Tomu, jak přispívala a i dnes skromně přispívá česká jezuitská provincie k této činnosti, věnujeme první letošní číslo Jezuitů. Nejprve představíme Papežský východní ústav v Římě, s nímž je spojeno působení a dílo dnes nejznámějšího českého jezuitu ve Věčném městě kardinála Tomáše Špidlíka. O místě dalších českých jezuitů v životě tohoto ústavu v minulosti i v současnosti pojednává následující příspěvek.

Na nejvyšším ze sedmi pahorků města Říma, Esquilinu, v bezprostřední blízkosti basiliky Santa Maria Maggiore (Panna Maria Sněžná), se nachází Papežský východní ústav (lat. Pontificium Institutum Orientale, it. Pontificio Istituto Orientale, zkráceně PIO či Orientál). Tento ve světě ojedinělý vědecký ústav založil – zároveň s Kongregací pro Východní církve – Benedikt XV. v roce 1917 jako projev zájmu Římské církve o křesťanský Východ. Jako cíl institutu papež stanovil výuku východních církevních věd: theologie, kanonického práva, liturgiky, církevních dějin a východních jazyků, v rámci minimálně dvouletého studijního programu. Úmyslem papeže bylo, aby

Orientál byl otevřen studentům jak ze Západu, tak z Východu, včetně pravoslavných, a aby měl k dispozici dobrou knihovnu. Jako první řídil Orientál „bílý otec“ Antoine Delpuch, kterého brzy vystřídá benediktin Ildefonso Schuster. V roce 1922 pověřil Pius XI. vedením Orientálu Tovaryšstvo Ježíšovo a v roce 1926 určí za sídlo budovu na Piazza Santa Maria Maggiore č. 7, kde se PIO nachází dodnes, v sousedství později založené Papežské ruské koleje (Russicum). Shodou okolností je to na místě spojeném s památkou svatých Cyrila a Metoděje: v basilice Panny Marie Sněžné schválil Hadrián II. v roce 868 slovanskou liturgii a v blízkém klášteře sv. Praxedy zřejmě sv.

Cyril r. 869 zemřel. A je tu i další propojení: Ve velehradské basilice uctíváný obraz Panny Marie *Matky unie* je kopií ikony Matky Boží *Salus populi romani*, uctívané v římské basilice Santa Maria Maggiore.

Po převzetí Papežského východního ústavu hledal tehdejší P. generál Ledóchowski jesuity, kteří by se odhodlali do těchto nových oborů zasvětit. Okamžitě si vzpomněl také na Čechy. První z nich byl P. Bohumil Spáčil (1875–1950). Neznal sice východní jazyky, ale alespoň rusky se naučil číst. Bylo to pro něho sice těžké, ale průkopnické dílo vykonal dobře. Pročetl hlavní dogmatické příručky ruské pravoslavné církve a latinsky napsal manuál, v jistém smyslu užitečný dodnes. Shrnuje tu v krátkých citacích hlavní tese, které se na pravoslavném Východě hájily jako dogmata víry. Po něm povolali do Říma dva další Čechy, kteří se pro slovanský Východ nadchli jako studenti na Velehradě, a s nadšením proto vstoupili do polské jezuitské provincie zaměřené na ruskou misii (tzv. *rusipeti*). Byli to Josef Olšr (1913–1984) a Bohumil Horáček (1913–1984). J. Olšr se připravil na profesora východní historie, musel však odskočit na pár let (1961–1966) i do sousedního Russica, aby zastal úřad rektora koleje. V tom následoval Horáček, za jehož řízení Russica (1954–1961) se tato katolická kolej

Milostný obraz Matky Boží *Salus populi romani* z římské basiliky Santa Maria Maggiore (Repro archiv)

v Římě poprvé otevřela pravoslavným studentům z Východu. Byl to historicky první ekumenický čin toho druhu a musel zažít mnoho potíží.

Další posilou Východních studií byli dva Moravané Jan Řezáč (1914 až 1990) a Jan Krajcar (1915 až 1992). Přišli do Říma na studium theologie a uvázli tu po dobu světové války. Ke svému přestupu na byzantsko-slovanský obřad dostali zvláštní amplex od generála Ledóchowského. J. Řezáč se pak stal odborníkem

a vatikánským poradcem pro východní církevní právo a dlouholetým sekretářem Orientálu. Protože měl kancelář v horním patře Orientálu na nejvyšším římském pahorku, říkalo se žertem, že má vyšší posici než vatikánský státní sekretář. J. Krajcar, který přišel do Říma z Kanady, se věnoval historii a jeho jméno je spjato s vydáním dokumentů slavného Florentsko-Ferrarského unijního sněmu.

Shodou okolností se r. 1950 objevil v Římě i P. Tomáš Špidlík (nar. 1919), nejdříve jen pro Vatikánský rozhlas a jako spirituál koleje Nepomucenum, ale brzy k tomu všemu přišlo studium a záhy profesura spirituality na Východním ústavu a psaní knih. Rozsah jeho díla je takový, že psát o otci Špidlíkovi ve zkratce je téměř neuctivé. Stačí říct, že za jeho zásluhy o sblížení rozdělených církví a o probuzení zájmu na Západě o slovanskou spiritualitu jmenoval Jan Pavel II. otce Tomáše Špidlíka kardinálem. Je prvním profesorem-jesuitou v historii Orientálu, který byl takto poctěn.

Od roku 1991 žije a pracuje otec kardinál Špidlík v římském Centru Aletti, které se nachází nedaleko basiliky Panny Marie Sněžné, na via Paolina 25. Centrum zřídil otec generál Peter-Hans Kolvenbach (nejvyšším představeným Tovaryšstva 1983–2007), aby doplnil poslání, které Tovaryšstvo uskutečňuje na

Orientálním ústavu. Zatímco zde stojí v popředí badatelská činnost zaměřená na historii, klade *Centro studi e ricerche Ezio Aletti* důraz na současnost a budoucnost církve ve sjednocující se Evropě, která se podle slov Jana Pavla II. musí naučit opět „dýchat oběma stranami plic“. Orientál pro to pracuje tím, že rozvíjí znalosti východních tradic a zpřístupňuje historickou pravdu; Centrum Aletti zas spoluprací křesťanů různých církví na společném díle, kterým je v současnosti zejména Atelier duchovního umění. Důležitou roli hraje i vydávání knih (nakladatelství Lipa) zaměřených na teologii jako zkušenost s Bohem. S obdobným cílem bylo založeno v roce 1996 i Centrum Aletti Velehrad-Roma v Olomouci.

Vraťme se však k Orientálu. Po devadesáti letech své existence PIO neztratilo nic z aktuálnosti svého poslání pracovat ve prospěch křesťanského Východu. Jedná se o církve na Blízkém východě, v severní Africe (Egypt a Etiopie), v Malé Asii, na Kavkaze, v Iráku a Íránu, v Indii (Kerala), stejně jako ve východní Evropě, na Balkáně a samozřejmě v Řecku, ovšem i v Itálii (italo-albánci v Kalábrii a na Sicílii) a vůbec na Západě, kde žije dnes mnoho východních křesťanů v dispersi. Tato pestrost se odráží ve složení studentů, které tyto církve do PIO vysílají. Těch je v současnosti asi 450: nej-

větší skupiny tvoří toho času řecko-katoličtí Ukrajinci, Rumuni a Slováci. Studium se odvíjí na dvou fakultách. Jednak jsou to Východní církevní vědy s theologicko-patristickou, liturgickou a historickou sekcí a dále fakulta Církevního práva, založená v roce 1971. Studium na licenciát, popřípadě na doktorát, trvá dva roky až šest let. Jedná se o vysoce specializovaný institut, který předpokládá dosažení bakalaureátu jinde, např. na Gregoriánské universitě.

Skvostem Orientálu je knihovna, jedna z nejdůležitějších svého druhu ve světovém měřítku. Uchovává například celé kolekce knih z bolševiky zničených ruských klášterů, které nejsou k mání ani v samotném Rusku. Vatikán, kterému knihovna stejně jako celý institut patří (Tovaryšstvu byl pouze dán do péče), tyto kolekce pracně sestavoval nákupy v antikvariátech po celém světě. Komunita Orientálu čítá v současnosti 24 jezuitů, většinou profesorů. Ti (samozřejmě) nestačí pokrýt širokou paletu disciplín, které akademický program Orientálu nabízí, takže využívá služeb celé řady externích profesorů, kteří dochází z Říma, dojíždí z Itálie, ale i ze zahraničí. Nicméně jezuitští generálové opakovaně povzbuzují provincie, aby doplňovaly personál v římských dílech Tovaryšstva prioritně z vlastních řad.

V rámci této výzvy se dostal na Orientál i autor tohoto článku, ve

kterém si otec Tomáš Špidlík našel nástupce na katedře východní spirituality. V jeho linii nabízí kromě úvodu do spirituality též přednášky o východním mnišství, o modlitbě v tradici křesťanského Východu a jiné monografické kursy a semináře. Zvláštní zájem otce kardinála platil a platí slovanské spiritualitě. P. Richard Čemus SJ (nar. 1954) po diplomatické misi v Moskvě (1991 až 1993) a po šesti letech rektorování v Russicu (1995–2001) se i toto pole snaží „obdělávat“. Je přitom pozoruhodné, jakému zájmu se právě slovanská spiritualita těší, a to nejen u studentů-Slovanů. Na fakultativní kurs na toto téma se v letošním letním semestru přihlásili kromě Slováků, Rusů a Ukrajinců i Italové, Rumuni a Indové.

Když pohlédneme zpět na působení českých jezuitů v Papežském orientálním ústavu, kterému jen otec Tomáš Špidlík věnoval téměř 40 let života a dnes čítá mezi svými bývalými studenty řadu katolických i pravoslavných biskupů a patriarchů, je možné, že se tím vším začíná plnit jistá předpověď P. Martina Středy SJ (1587–1649). Tu dosvědčuje i P. Paolo Segneri SJ (1624–1694) a týká se toho, že Čechové, kteří víru z Východu dostali, k rozvíjení víry na Východě i přispějí.

Richard Čemus SJ

Nezaujatě interpretovat dějiny

Další z významných římských institucí, kterou papež světil do péče jezuitského řádu, je Papežská gregoriánská univerzita (PUG). Nemálo mladých českých jezuitů na ní v posledních letech studovalo teologii, někteří z nich tam též dále rozvíjeli své zvláštní studijní předpoklady. V následujícím rozhovoru se o prostředí této univerzity rozhovoří P. Miroslav Herold SJ, studující tam církevní dějiny.

Mirku, historie tě zajímá už od studentských let a jistě ses chtěl této zálibě věnovat i vedle svého kněžského působení. Od zájmu k jeho uskutečnění však nemusí vést přímá cesta. Jak ses tedy nakonec ke studiu církevních dějin dostal?

Odpověď je poměrně prostá, uvážíme-li obvyklou praxi, kterou jezuitský řád sleduje ve formaci svých členů, zvláště kněží. Řádoví studenti, kteří se připravují ke kněžství, absolvují nezbytná filozofická a teologická studia požadovaná církví k dosažení svěcení. Tím by teoreticky mohla studia skončit, Tovaryšstvo však považuje za důležité, aby se jeho řádoví kněží specializovali v některém vybraném oboru. Nemusí jít pouze o teologické disciplíny; jak známo, asi na světě nenajdeme téma, kterého by se zvědavost jezuitů nedotkla. Dosažené výsledky ze specializovaných studií pak mohou vyjít vstříc široké škále potřeb církve i společnosti.

Studium církevních dějin na římské Gregoriáně je tedy mou specializací. Z jedné strany k němu vedou požadavky řádu – je potřeba, aby v české provincii byl k dispozici vystudovaný historik apod., z druhé strany k němu přispívá můj osobní zájem o historii.

V čem tvá studia spočívají?

Po úvodním bakalářském studiu církevních dějin a dějin umění se nyní soustředím na obor církevní historie, ve kterém právě dokončuji licenciát. Vše nasvědčuje tomu, že římská studia zakončím doktorátem.

Jak dlouho fakulta církevních dějin na PUG vlastně existuje?

Fakulta církevních dějin byla na římské Gregoriáně založena v r. 1932. Tovaryšstvo Ježíšovo, kterému je doposud papežská univerzita svěřena, chtělo tímto způsobem odpovědět na výzvy apoštolské konstituce *Deus Scientiarum Dominus* (1931) směřující k novému uspořádání církevních studií vůbec. Na církevní dějiny byl v novém teologickém curricula kladen zvláštní důraz, jezuité proto chtěli založit fakultu, ve které by nabídli zájemcům o tuto disciplínu kvalitní formaci garantovanou akademickými grady. Z nové fakulty měli vycházet specializovaní pedagogové a historici, kteří měli být schopni solidně zkoumat a nezaujatě a vyváženě interpretovat církevní dějiny, (in)formovat klérus a věřící laiky a vést dialog s odbornou, ba i nejširší veřejností, která čas od času, možná příliš snadno, zaujímala negativní postoje k minulosti církve.

Časem se k tématům studovaným na fakultě přidal i bohatý svět uměleckého a celkového kulturního působení církve v minulosti i současnosti. Studium dějin umění a kulturního odkazu církve tvoří dnes spolu s církevními dějinami dva hlavní obory fakulty.

V čem podle tebe spočívá hlavní přednost studia dějin na Gregoriáně?

Za hlavní přednost fakulty považují její široký rozhled na horizonty dějin, který na jednu stranu hledá pevné zakotvení na zemi a na druhé straně se nebojí pohledět k nebi. Jinak řečeno: Studenti historie na Gregoriáně dostanou do rukou potřebné „nářadí“, aby se mohli věnovat historii jako „řemeslu“. Jsou informováni o téměř nekonečném archivním a bibliografickém materiálu, o pramenech a dokumentech, které svědčí o minulosti. Není jim zamlčeno, že k poznání dějin církve je nutné vědět také „něco“ o kulturních, politických, sociálních, ekonomických, ideových nebo ideologických, obecně náboženských a kdovíjakých dalších aspektech dějin lidstva. Není jim třeba zdůrazňovat důležitost mezioborové spolupráce, tak často proklamované v našich dnech.

Co je však nemalým bohatstvím zdejších studií, je jejich otevřenost vůči skutečnostem, ze kterých církev v dějinách vychází a k nimž směřuje. Zde se ovšem dostáváme k otázkám, které přesahují horizonty dějin, dostáváme se k diskuzím, doposud otevřeným, zda lze považovat církevní dějiny za teologickou disciplínu, která dějiny lidstva interpretuje pod zorným úhlem dějin spásy.

Odpovědi na tyto otázky neznám, považuji však za mnohem důležitější tázat se a hledat. Jedno je jisté: Chceme-li se přiblížit co nejvíce pochopení, proč církve to a to v minulosti učinila, nesmíme zapomenout, že mezi základní rysy její existence patří víra žitá jako odpověď na Boží zjevení.

Jaká je vyhlídka tvého působení jako historika?

Delší dobu se uvažuje o tom, že bych působil jako vyučující na fakultě, na níž studuji. Profesorský sbor Gregoriány je z nemalé části tvořen členy Tovaryšstva a je v zájmu řádu získávat nové pedagogy pro tuto instituci ze svých řad. V tomto smyslu bych byl „malým dárkem“ české provincie pro celoročové dílo, za jaké je Gregoriánská univerzita považována. K tomu bych však rád nadále udržoval styky s českou historickou obcí, které se za uplynulé roky slibně rozvinuly.

Čím se momentálně badatelsky nebo studijně zabýváš? Spolupracuješ nějak s IHSI a ARSI v Římě?

Abych pravdu řekl, pokud jde o Historický institut Tovaryšstva Ježíšova (IHSI) či Římský řádový archiv (ARSI), nelze mluvit o nějaké významné spolupráci. Vidáme se s některými řádovými kolegy, kteří v těchto institucích pracují, občas si vyměníme poznatky, ale o odbornou spolupráci v pravém slova smyslu se – prozatím – nejedná. Do řádového archivu se ovšem dostávám poměrně často kvůli studiu českých jezuitik z období starého Tovaryšstva (do roku 1773). Fond české provincie je jedním z nejlépe dochovaných fondů archivu a poskytuje nesmírné množství cenných informací o působení jezuitského řádu v Českých zemích. Téma, které nyní zpracovávám formou licenciátní práce, se dotýká úcty relikvií a s tím spojené mentality v barokním Tovaryšstvu a zvláště v české řádové provincii. Zajímá mě, proč v 17. a 18. století byla do českých a moravských kostelů, a to nejen jezuitských, převážena kompletní těla domnělých mučedníků z římských katakomb, vystavována na oltářích a uctívána s okázalou pompou. A nejen to: snažím se zjistit, proč se povědomí o těchto ochráncích řady našich krajů, měst a vesnic již během 19. století začalo vytrácet, aby pak vymizelo téměř úplně z paměti lidu. V představách barokního člověka měli kostlivci na oltářích životodárnou moc. A toto napětí mezi životem a smrtí mě fascinuje.

Připravil Petr Havlíček SJ

Hlas Svatého otce

Dalším z míst v Římě, kde čeští jezuité po desetiletí nepřetržitě pracují na dílech svěřených Svatým otcem, je Vatikánský rozhlas. S jejich prací nás seznámí nynější vedoucí českého vysílání P. Milan Glaser SJ.

Jedním z nástrojů šíření víry a prostředkem jednoty, jejímž zdrojem a základem je Kristův náměstek, může být také rozhlas. S myšlenkou použít tento prostředek v rámci služby, kterou Petrův nástupce koná v církvi a ve světě, přišel nedlouho po jeho vynálezu papež Pius XI. Ten po podepsání Lateránských dohod roku 1929, kterým byl založen samostatný městský stát Vatikán, pověřil vynálezce bezdrátového vysílání Guglielma Marconiho, aby vybudoval veřejnoprávní rádiovou stanici tohoto nového státu nazvanou Vatikánský rozhlas. Vysílat začal 12. února 1931 a byl svěřen Tovaryšstvu Ježíšovu, které spravuje tuto stanici dodnes. Kromě jezuitů pracovali v Rádiu Vatikán vždycky také početní laici, odborníci v nejrůznějších oblastech. Zpočátku především v technickém sektoru, ale později, od šedesátých let, také při přípravě obsahové stránky vysílání.

Používání rozhlasových vln při šíření evangelia bylo od počátku spojeno s požadavkem vícejazyčného vysílání, třebaže to první se uskuteč-

nilo v jazyce římské církve, tedy latinsky. Záhy se ovšem přidalo dalších šest jazyků. První slovanskou řečí se stala polština, a to již roku 1938. Dnes hovoří Vatikánský rozhlas celkem 45 jazyky, což z něj činí zcela ojedinělou stanici v celosvětovém měřítku. Tomu také odpovídá rozsah vysílacích hodin. Vzhledem k současnému vysílání na několika vlnových délkách je totiž denně od-vysíláno přibližně 100 hodin do celého světa. Programy Rádía Vatikán přejímá a vysílá dalších více než tisíc rozhlasových stanic po celém světě. U nás tuto cennou službu koná Rádio Proglas.

Česky a slovensky se začalo vysílat poprvé 22. dubna 1947, a to na žádost pražského arcibiskupa Josefa Berana, kterou podpořila i tehdejší československá vláda. Od 24. prosince 1947 začaly pravidelné pořady. Podle rozhodnutí Státního sekretariátu mělo být vysílání zprvu společné pro Čechy i Slováky. Zpočátku jen třikrát v týdnu a od února 1949 mohli posluchači slyšet každodenní pravidelné po sobě následující pat-

Česká redakce
Vatikánského rozhlasu
v současném složení.
Zleva: P. Milan Glaser SJ,
Johana Bronková,
Markéta Šindelářová
a P. Josef Koláček SJ
(Foto Petr Vacík)

náctiminutové pořady v češtině a slovenštině. Od listopadu téhož roku už existovaly dvě samostatné redakce – česká a slovenská. Koncem šedesátých let byl začátek vysílání přesunut na 19:30 v nezměněné délce 15 minut denně česky a pak slovensky. Druhý den ráno v 5:10 se pořady opakují.

Prvním vedoucím české redakce se stal roku 1947 otec Václav Feřt SJ, který ji vedl do roku 1949 a potom ještě v letech 1953–1954 a 1971 až 1974. Od roku 1949 do roku 1953 byl vedoucím redakce otec Alois Kořínek SJ. V roce 1954 jej vystřídal otec Petr Ovečka SJ, který zde pracoval do roku 1971 a zároveň připravoval vysílání v latinském jazyce, jímž Vatikánský rozhlas vysílal od roku 1950 do roku 1971. V roce 1970 pak přišel otec Josef Koláček SJ, který se stal vedoucím redakce roku 1974

a byl jím až do roku 2001. V redakci pracoval v letech 1950–1951 a 1954 až 1956 také otec Adolf Pelikán SJ. Otec Josef Čupr SJ zde působil v letech 1975–1991 s přestávkou let 1979–1980, kdy jej zastoupil otec Karel Říha SJ. Dlouholetým externím spolupracovníkem byl také otec Petr Kolář SJ. Zajisté nejnámější český hlas Vatikánského rozhlasu však patří otci kardinálu Tomáši Špidlíkovi, který je nejen v české redakci, ale v celém Vatikánském rozhlase nejdéle působícím jezuitou. Neuvěřitelných 58 let připravuje nepřetržitě každý týden homilii na neděli. Prvním laickým redaktorem české redakce se stal Miloš Turek a to v letech 1965–1996. Dnešní redakci tvoří dva jezuité, otec Josef Koláček a otec Milan Glaser, a redaktorky Johana Bronková a Markéta Šindelářová.

Rozhlas se ze své podstaty musí neustále přizpůsobovat stále novým trendům technického rozvoje, který v posledních patnácti letech přinesl nové způsoby komunikace. Nejvýznamnější z nich je internet. Příchod tohoto vynálezu poskytl nebývalé možnosti. Vatikánský rozhlas vstoupil na toto pole roku 2000; česká redakce má vlastní internetové stránky www.radiovaticana.cz od roku 2001 zásluhou tehdejších jezuitských scholastiků studujících v Římě, dnes otců Jana Regnera a Petra Havlíčka. Díky webovým stránkám jsou tak v podobě virtuálního archivu neustále dostupné všechny odvysílané pořady buď ve zvukové, nebo v textové podobě, a to v mnohem větším rozsahu, než to umožňuje patnáctiminutové vysílání. Na českých stránkách Vatikánského rozhlasu lze tedy, počínaje rokem 2002, najít všechny veřejné promluvy Svätého otce vzápětí po jejich pronesení (středeční katecheze, homilie, příležitostné promluvy), byť v neoficiálním pracovním překladu, stejně tak jako jeho encykliky, různá poselství a také zásadní dokumenty učitelského úřadu církve. Oficiální česká verze papežských textů je ovšem v kompetenci České biskupské konference.

Pracovníci české redakce Vatikánského rozhlasu se brzy po jejím vzniku v důsledku nástupu komunistické diktatury ocitli v emigraci. Právě

proto však mohli katolíkům a všem obyvatelům Československa poskytovat necenzurované informace, což bylo tehdejšímu totalitnímu režimu pochopitelně nemalým trnem v oku. Proto byli pracovníci české redakce Rádía Vatikán komunistickou vládou pokládáni za „vatikánské špioňy“ a podívat se do vlasti jim bylo umožněno až po roce 1989. Ne všichni se toho dočkali. Službu, kterou tím za nemalých obětí poskytli zejména věřícím, lze jenom stěží docenit.

Po politických změnách roku 1989 došlo také na mediálním poli k navázání plodných vztahů mezi Vatikánem a Českou republikou. Vatikánský rozhlas začal poskytovat a dodnes dodává České televizi překlady promluv všech přenášených vystoupení Svätého otce. Nyní spolupracuje také s televizí NOE a samozřejmě zejména s Rádiem Proglas, bez něhož by byl v České republice každodenní hlas Vatikánského rozhlasu jen stěží slyšitelný. Internetové stránky české redakce v Římě jsou informačním zdrojem různých katolických i nekatolických médií a nezdá se, že by stávaly pramenem také pro žurnalisty světských sdělovacích prostředků v České republice. Úzká spolupráce existuje, samozřejmě, mezi českou redakcí Rádía Vatikán a tiskovým střediskem České biskupské konference.

Vatikánský rozhlas se dnes už svým vysíláním nedotýká převážně politické sféry, jako tomu bylo v letech totalitního komunistického režimu, přesto však má svůj význam, protože světská média z různých důvodů nepřinášejí kvalitní zpravodajství o činnosti papeže a dění ve Vatikánu. Polovičaté, zkreslené a často podjaté referování většiny českých médií o životě katolické církve tak stále zůstává jedním z důvodů existence české redakce Vatikánského rozhlasu.

Pokud jde o mne, neměl jsem – jako asi většina mých rodáků – do svých 23 let tušení o existenci nějakého Rádía Vatikán. Když jsem ho počátkem 80. let vedle Svobodné Evropy a Hlasu Ameriky začal poslouchat, ani náhodou mne nenapadlo, že bych s jeho vysíláním mohl

mít někdy něco společného. Ani v době svobody jsem neměl pražádné ambice zde pracovat, třebaže jsem mezitím zcela mimochodem splnil jednu z hlavních podmínek k zaměstnání v této instituci. Roku 1985 jsem se totiž stal katolíkem. Kromě toho jsem v únoru 1989 vstoupil do jezuitského řádu, a tím se možnost pracovat v Rádiu Vatikán stala ještě reálnější, protože každá jazyková oblast spadá pod příslušnou provincii jezuitského řádu a jezuitů je v České republice nemnoho. Provinciál České provincie Tovaryšstva Ježíšova mě poslal do Říma na místo vedoucího české redakce roku 2006. Spolupracovat na šíření magisteria Petrova nástupce je pro mne nejenom velkou ctí, ale také nemalým potěšením a zdrojem radosti.

Milan Glaser SJ

Ve studiu
Vatikánského rozhlasu
(Foto Petr Vacík)

Dělník, kněz a turista

Kdo v neděli večer navštíví pražský kostel sv. Ignáce, zaujme jej u oltáře nebo za ambonem kněz, který přes svůj vysoký věk vyniká mohutným hlasem a životním elánem. Jmenuje se Jan Pospíšil.

Otče, jste rodem Moravan z Milonic u Vyškova, ale v podstatě jste domestikovaným Pražanem. Jak došlo k tomu, že jste se vydal do Prahy?

Po maturitě na klasickém gymnáziu v Brně jsem odešel do Prahy na studia, a sice na Vysokou školu obchodní – dnes je to ekonomka. Bylo to v roce 1939. Brzy nato ale Hitler české vysoké školy v protektorátě zavřel. V roce 1942 jsem pak vstoupil do Tovaryšstva.

Co jste dělal mezi tím? Jak jste se vůbec dostal do styku s jezuity?

S ostatními stejně postiženými vysokoškoláky jsme mezitím přemýšleli o mnoha dobrodružných cestách, jít třeba do Anglie. Nakonec jsem pracoval na různých místech, např. v UP závodech v Bučovicích, to je továrna na nábytek, parketárna, potom na rozšiřování trati Brno–Trenčianska Teplá–Vlára, a nakonec jsme se účastnili v Čechách tzv. tarnovacích prací, tzn., že jsme letiště a jednotlivé budovy a muničky natírali nazeleno.

Samozřejmě, že jsem s tím nebyl spokojený, to bylo jenom vynucené. Snažil jsem se hodně číst, jezdil jsem do Brna, navštěvoval jsem saleziány (jezuité tehdy v Brně nebyli, dominikáni také ne), protože jsem šilhal po určitém zakotvení nebo rozhodnutí. Už jako septimán jsem mamince, která si aspoň tajně přála, abych byl knězem, protože také její bratr byl knězem v sousední vesnici, řekl, že diecézním knězem, u nás se říká panáčkem, nebudu. Měl jsem k tomu své určité důvody. V roce 1942 měl můj soused pater Josef Jeřábek z Milonic primici, kterou jsem připravoval. I s ním jsem při té příležitosti navázal styk. A tak při těch návštěvách, nebo spíš při té četbě – to všechno uzrává časem, člověk ani neví, k jakému rozhodnutí se dostane – se mi dostala do ruky kniha ze života bohoslovců, myslím, že od nějakého redemptoristy, a na jedné straně tam bylo napsáno: „Duši mladého člověka rozumí jezuité“, a bylo tam též něco o exerciciích. A bylo rozhodnuto, nevím už proč a jak se to stalo. Ovšem nevěděl jsem, jak do toho, jak to realizovat. Navštívil jsem

proto našeho bývalého administrátora, patera Ducháčka, který u nás působil, když jsem byl asi kolem maturity. Tehdy byl přeložený do Brna-Bystrce. Řekl jsem mu, že jsem se přišel rozloučit, že jdu k dominikánům. Byl to trik, ale dostal jsem od něho vlastně potvrzení, protože řekl: „Jendo, nepůjdeš k žádným dominikánům, půjdeš k jezuitům, já napíšu do Prahy pateru Feřtovi.“ A tak bylo rozhodnuto. Když jsem potom 9. září v roce 1942 nastoupil do noviciátu, tak jsem tam zastihl ještě budoucího otce kardinála Špidlíka, jen na několik dnů, protože on přišel o dva roky dřív než já, ale později než otec Janíček. A po jednom roce filozofie na Velehradě jsme dva roky byli na filozofii na BiGy v Brně, které jsme dávali do pořádku. Odtud, protože jsem se během toho dobrodružného života tří roků po maturitě začal učit soukromě rusky (věděl jsem, že to bude aktuální), mě po válce provinciál pater Šilhan nadirigoval do Bohosudova na gymnázium.

Pak jste na podzim 1949 začal studovat teologii v Trnavě, ale komunisté v dubnu 1950 zlikvidovali řehole. Přitom jste už na podzim 1950 byl vysvěcen na kněze. Nebylo to nějak rychle?

Komunisté nás nejdřív soustředili v bývalém premonstrátském klášteře v Jasově a po čtrnácti dnech nás přesunuli do Podolince. Museli jsme pracovat, ale pokračovali jsme tajně také ve studiích. Dělali jsme zkoušky, například z úvodu do teologie, celou morálku, a nakonec jsme dostali potvrzení, že můžeme být vysvěceni.

To povolení dal provinciál pater Šilhan?

Ne, ten už byl ve vězení po procesu s paterem Kajprem a Mikuláškem, který probíhal týden před naší likvidací. O možnosti vysvěcení rozhodli slovenští otcové a dali nám potvrzení, *litterae dimissoriae*, se kterým jsme šli potom na vojnu k PTP do Svaté Dobrotivé u Rokycan. Tam nás ve Strašicích (to je sousední vesnice, kam nás poslali po čtrnácti dnech) navštívil tenkrát už vysvěcený pater Pavol Hnilica, který pro nás ve mlýně u Hájků sloužil mši svatou. Při té příležitosti nás informoval, že je možné být vysvěceni na Slovensku v Rožňavě u otce biskupa Pobožného. Proto jsme si 19. listopadu zajistili třídní dovolenku a s frátery Nevtípilem a Jedličkou jsme každý zvlášť jeli přes Prahu do Rožňavy, kde jsme na biskupství přijali svěcení podjáhenské, jáhenské i kněžské. Otec biskup nás ještě zval na večeři, ale my jsme museli rychle zpátky, takže naše slavnostní pohoštění spočívalo v tom, že jsme v Bratislavě, kde jsme přestupovali na rychlík do Prahy, vypili na nádraží na peroně kávu.

Pater Pospíšil (uprostřed)
ve Vysokých Tatrách s přáteli
(Foto archiv Jana Pospíšila)

Kdy jste sloužil svoji první mši?

To byl problém. U PTP jsme byli všichni mladí členové různých řádů a kongregací bez kněze, a my jsme o svém vysvěcení nesměli nikomu říct. Až rok po vysvěcení, na Velikonoce, musela to být nějaká dovolená, jsem se dostal do Prahy. Tam jsem u Školských sester de Notre Dame v Praze-Krči v sakristii celebroid. Náhodou jsem se tam setkal s Františkem Krásenským. Tak jsem zjistil, že je také knězem. Tím jsme navázali určitý kontakt. On byl sice v jiných kasárnách, v Hájnikách, ale když nás po čtyřiceti měsících 31. prosince 1953 propustili do civilu, rozhodli jsme se jít spolu do Prahy.

Měli jsme dvě možnosti. Buďto jít k popelářům, nebo do ČKD ve Vysočanech, kde jsme věděli, že je velký nábor do slévárny. Takže jsme se rozhodli a 1. února 1954 jsme tam nastoupili. V ČKD byla okolo nás celá řada řeholníků, ať už to byli dominikáni, či redemptoristé. Měli jsme tu ohromnou výhodu, že jsme každý den byli spolu osm hodin u dvou strojů, kde jsme vyráběli formy pro odlitky. Díky tomu jsme v řádu vytrvali. Nemálo těch, kdo odešli z vojny a pak zůstali sami, totiž nakonec skončilo mimo Tovaryšstvo.

A kdo z jezuitů byl tehdy v Praze?

Kromě nás dvou byl tady pater Nevtípil, ten bydlel na Vinohradech u tetičky patera Vedrala, dále tu byl Toník Vedralů, protože studoval po skončení vojny, pak tady byl fráter Pavel Slezák, ten pracoval ve fakultní nemocnici u akademika Jiráska. A v roce 1960 z nás vytvořili takovou pražskou skupinu,

26. ledna jsme byli odsouzeni od jednoho roku do tří let. Jenomže v tom roce, tedy bohudík, snad na pokyn Moskvy, byla amnestie, bylo to 15 roků po skončení války. Pamatuji se, jak jsme se 21. května vraceli domů, samozřejmě se zimníkem přes ruku, a celé Karlovo náměstí byl samý kvetoucí šerák. Po propuštění jsme pokračovali v práci v ČKD.

Jak takový život kněze-dělníka v šedesátých letech do Pražského jara vypadal?

Chodili jsme do práce. Dělalí jsme na tři směny a samozřejmě šest dnů v týdnu. Ba dokonce, když byl 28. říjen, to byl tzv. Den znárodnění, jsme samozřejmě „dobrovolně“ povinně museli odpracovat směnu navíc, takže jsme pracovali 13 dní souvisle bez oddechu. Bydlel jsem v podnájmech, František taky, on pak dostal družstevní byt, myslím, že v roce 1960 po amnestii.

Co jste dělali ve volném čase?

Když jsme přišli do Prahy, tak jsme si dali s Františkem závazek, abychom si uchovali zdraví, že budeme chodit každou neděli ven. Tak jsme se dostali také na Tetín, kde nás přivítal pater Dvorský, a tam jsme později strávili mnoho sobot a nedělí – František opravováním tamějších kostelů a já tím, že jsem chodil po křivoklátských a berounských lesích. Dovolenou jsme trávili spolu a s mnoha jinými kněžími nebo katolíky ve Vysokých Tatrách. Tam jsem měl v roce 1962 úraz ve Velké Zmrzlé dolině, takže jsem musel asi po půl roce, když jsem se vrátil do ČKD, přejít na usměrňovače, protože tu těžkou práci jsem už nemohl dělat. Rozhodl jsem se také, že nemůžu žít pořád po podnájmech, už mi bylo skoro 42 roků, takže jsem se přihlásil do stavebního družstva ČKD. Družstevní byt, dvougaronku, jsem dostal až v roce 1970, kdy už jsem nebydlel v Salmovské ulici u Vítků, ale v Lublaňské ulici v takovém přízemním, skoro až sklepním pokoji.

Kdy jste sloužil veřejně svou první mši? Během Pražského jara?

Abych se přiznal, tak si přesně nepamatuji. Buď když jsme byli na Tetíně, protože tetínskému panu faráři patřila také obec Svátý Jan pod Skalou, takže když byl svátek sv. Jana Křtitele, tak jsem zpovídal nebo jsem sloužil mši svatou, už nevím. Ale teď mám dojem, že to bylo vždycky tajné. Nebo teprve až v důchodu, když jsem byl na Proseku – a já jsem čtyři a půl roku přesluhoval z těch důvodů, že jsem ten družstevní byt a jeho vybavení zaplatil z toho, co jsem si vydělal – roku 1984 ve druhém pololetí, nebo r. 1985 mě požádal otec Prokop, který spravoval Prosek, jestli bych jim pomohl, a já jsem řekl, že be-

ze všeho, když dostanu souhlas. On měl určitý vliv, takže jsem ten souhlas dostal. Od roku 1985 jsem pak vypomáhal na Proseku, v Hloubětíně a v Horních Počernicích.

Na jaře roku 1969 přijel do Československa otec generál Arrupe a 15. srpna jste u sv. Ignáce skládal slavné sliby. K posledním slibům by normálně měl jezuita projít třetí probací. Jak to všechno nakonec vypadalo, že jste se k těm slibům mnozí z vás dostali?

To bylo tak. Vzpomíná na to pater Pavlík ve své knize. Při návštěvě patera Arrupeho v květnu 1969 proběhla na Velehradě debata o možnosti složit poslední sliby a jaká by měla být k tomu kritéria. Otec generál dal tehdy dovolení složit sliby bez probace, žádal jen, aby si každý podle možností udělal exercicie, třeba 14 dní.

Udělal jste si tedy potom nějaké exercicie? To při zaměstnání asi moc dobře nešlo.

Jestli můžu říct, tak jsem byl rád, když jsem si v normálním pracovním běžném dnu mohl najít tak čtvrt hodiny pro meditaci, já bych to nazval spíš meditační četbou – nebudu chválit ani sebe, ani druhé, protože to bylo opravdu obtížné. Takže jsme se ten týden před sliby snažili udělat si ráno meditaci a potom odpoledne nebo k večeru jsme si našli zase čas, a tak jsme dělali tak zvané exercicie. Ale ono to bylo, jak správně říkal otec generál, podepřeno hlavně všemi těmi prožitky, během PTP, vězení a vůbec v celém dosavadním našem životě.

Od roku 1990 působíte u sv. Ignáce, kde máte každou neděli večerní mši už osmnáct let. Víím, že máte všechna kázání pečlivě připravená. Kdy jste si je chystal, když jste po desetiletí nemohl působit jako kněz?

Před námi tady byl otec Skoblík, a to se říkalo: „Po něm nemáte šanci.“ Proto jsem chodil po kostelích, poslouchal kázání, četl literaturu a přemýšlel jsem. Mohu říct, že než jsem si tříletý cyklus kázání vypracoval – samozřejmě, že na každou neděli mám dvě až tři kázání, která mohu kombinovat – tak mi to trvalo pět šest roků. Samozřejmě, že jsem kázával už na Proseku, kde jsem se zaučil. Ale Ignác a po otci Skoblíkovi? To byl rozdíl, to chtělo skutečně odvahu.

Musím poděkovat otci Pavlíkovi, který nám říkal: „Moji drazí, pokud žijeme duchovní život, tak máme lidem co říct. Na tom nezáleží, jestli vaše kázá-

ní bude vysoce teologické, nebo bude meditativní, hlavně, že uplatníte to, co jste ta celá léta žili.“ A měl velkou pravdu.

Zmínil jste se o Vysokých Tatrách a že jste velký turista. Co považujete ze svých turistických výkonů za svůj největší výkon nebo za nejzajímavější návštěvu?

Když jsme byli poprvé na Gerlachu a šli jsme tou nejsnazší cestou, na které dnes musíte mít průvodce a stojí vás to asi tři tisíce, tak od Polského hřebenu asi z výšky 2200 na těch asi 2650 metrů lezla parta Švýcarů. Měli takové vybavení, o kterém se nám ani nesnilo, ani nebylo u nás tehdy k dostání (možná že dnes už ano). My jsme si připadali jako... Já vím, že jsem seděl a držel jsem se toho vrcholu, protože na všechny strany byly velmi prudké srázy. A protože jsem byl do těch Tater celý zblázněný a tady v Praze jsem se setkal se svým spolužákem dr. Švarným, to je velký činštinář před Hospodinem, a ten byl členem brněnského horolezeckého oddílu, tak on mě do toho horolezeckého oddílu uvedl. Za rok jsem pak se svým blízkým příbuzným Ing. Klíčem z Kladna šel do Tater znovu a tu tzv. Martinku, což je tak 3- až 4hodinová hřebenovka, jsme zvládli sami.

Když už jsem byl u sv. Ignáce, tak jsem se dostal i do ciziny, a díky panu Martinovskému, který k nám chodí, jsem byl mj. také ve Švýcarsku, abych navštívil především Matterhorn, nádhernou horu hor. Že se tam podívám znovu, to si nechávám až po smrti.

Připravil Petr Havlíček SJ

P. Jan Pospíšil SJ (nar. 1920) pochází z moravských Milonic (okr. Vyškov). Do jezuitského řádu vstoupil r. 1942, filozofii studoval na Velehradě a v Brně, v letech 1947 až 1949 učil ruštinu na gymnáziu v Bohosudově, zahájená teologická studia v Trnavě přerušila komunistická likvidace řeholního života v dubnu 1950. Na podzim téhož roku byl tajně vysvěcen na kněze. Po nucené službě u PTP pracoval od r. 1954 v ČKD Praha-Vysočany, a to až do svého odchodu do důchodu v r. 1984. Tehdy dostal souhlas k výpomocné duchovenské službě v Praze na Proseku, kde bydlel. Od r. 1990 dodnes je členem pražské jezuitské rezidence u kostela sv. Ignáce, kde působí jako kazatel a zповědník.

Japonský Marco Polo

24. listopadu loňského roku bylo v Nagasaki při slavnostní bohoslužbě prohlášeno za blahoslavené 188 mučedníků, kteří položili svůj život pro víru v Krista během vlny pronásledování v Japonsku 17. století. Mezi blahověčnými jsou i čtyři jezuité, z nichž nejznámější je Petr Kibe Kasui. Jeho život je příběhem strhující odvahy a věrnosti.

Narodil se roku 1587 jako syn Romana Kibeho, poddaného klanu Ótomo, v provincii Bungo na ostrově Kjúšú. Pokřtěn byl v kostele ve městě Nakatsu knězem Petrem Gomezem, jezuitou, který učil na koleji ve Funai, dnes součásti města Óita. V roce 1601, když mu bylo 14 let, začal společně se svým mladším bratrem Janem studovat v semináři v Nagasaki. Po dokončení studií v roce 1606 požádal o vstup do Tovaryšstva Ježíšova, jeho žádosti ale nebylo vyhověno. Složil tedy soukromý slib, že bude o přijetí do řádu dále usilovat. Po následujících osm let pak sloužil jezuitskému řádu jako *dódžuku* – šlo o jakýsi statut dobrovolného spolupracovníka řádu, podobně jako tomu bylo o pár desítek let později ve francouzských jezuitských misích v Severní Americe. Úkolem *dódžuku* bylo jakkoliv pomáhat kněžím ve farnosti, učit katechismus, případně i kázat. Takto Pe-

tr vypomáhal v misii v Ikitsuki, přijal zároveň nové jméno Kasui.

Cesta za snem

Již na konci 16. století byla v Japonsku vydávána nařízení zaměřená proti křesťanským misionářům. Po mnoho let však nebyla prakticky uskutečňována. Až s nástupem šógunů z rodu Tokugawa došlo k zesílení státního odporu vůči křesťanům. Šógun Iejasu Tokugawa vydal roku 1612 nejprve dekret zakazující křesťanství a o dva roky později (1614) vyšlo jeho nařízení, jímž z Japonska vypovídal všechny křesťanské kněze a řeholníky a vlivné křesťanské laiky.

Také Petr Kibe musel tehdy opustit svou rodnou zemi. Spolu s dalšími 115 portugalskými misionáři, japonskými kněžími a řeholníky, seminaristy a *dódžuku* odplul do Macaa. Zde si u jezuitů doplňoval vzdělání a doufal, že bude vysvěcen na kněze. V roce 1618 však bylo vyučo-

vání zastaveno a seminář uzavřen. Petr a ostatní seminaristé, kteří toužili po kněžském svěcení, proto uvažovali, co dělat dál. Někteří se rozhodli jít do Manily, jiní se chtěli vrátit do Japonska. Petr Kibe a dva další seminaristé Michael Minoes a Mancio Koniši se rozhodli vydat lodí do indické Goy a pokusit se nechat vysvětit tam. Když ani tam neuspěli, rozhodli se zkusit štěstí v Římě. Michael a Mancio se rozhodli jet lodí, Petr zvolil cestu po souši. Pěšky prošel napříč Indií a přes íránskou poušť dorazil až do Svaté země. Stal se prvním Japoncem, který jako poutník vstoupil do Jeruzaléma. Odtud odplul lodí do Benátek a opět pěšky došel do Říma, kam dorazil roku 1620. Pro tuto jeho dvouletou dobrodružnou cestu se mu přezdívá „japonský Marco Polo“.

Petrova odhodlanost jít za svým snem natolik zapůsobila na generála jezuitů Claudia Acquavivu, že pro něho zařídil vstup do římského diecézního semináře, kde měl dokončit svá studia teologie a připravit se na kněžské svěcení. Ještě téhož roku byl 8. listopadu v lateránské bazilice vysvěcen na jáhna a o týden později 15. listopadu na tomtéž místě na kněze. Bylo mu právě 33 let. Nakonec, pět dní po svém svěcení, byl přijat do noviciátu Tovaryšstva u sv. Ondřeje na Kvirinálu, čímž jeho sen po kněžství i řeholním životě došel naplnění.

Cesta domů

Petrovou touhou bylo vrátit se do Japonska, aby mohl posilovat ve víře tamní pronásledované křesťany. V březnu 1623 se proto spolu s dvanácti dalšími jezuiti vydal z Lisabonu na dlouhou a namáhavou plavbu. Zastávkami na jejich cestě byla Goa, Macao, dnešní Thajsko a filipínská Manila. V každém z přístavů se pokoušeli nalézt loď, která by je vzala do Japonska, neměli však štěstí. Když na konci roku 1629 dorazili do Manily, potkali tam otce Michaela Macudu, jezuitského kněze, který se též pokoušel dostat do Japonska. Spolu s ním se Petrovi Kibemu podařilo sehnat malou plachetnici, na níž se sami vydali na dobrodružnou plavbu do Japonska. Na širém moři přežili několik bouří, až nakonec ztroskotali u japonských břehů. Přežili jen díky pomoci rybářů, kteří je zachránili z vln běsnícího živlu. Z jižního pobřeží ostrova Kjúsú se vydali do Nagasaki, kde zjistili, že pronásledování křesťanů nabralo na intenzitě. Otec Macuda zůstal v tomto městě, kde měl brzy zemřít jako mučedník, Petr se mezitím vydal do centrálního Japonska. Ve Fudžimi, blízko Ósaky, potkal Diega Juki Rjosecua, staršího jezuitského spolubratra a kněze s velkou pastorační zkušeností v jedné osobě. Na jeho pokyn se vydal do města Mizusawa, kde od října 1633 po šest let tajně sloužil křesťanům jako kněz, dokud nebyl odhalen.

Šógun Iejasu Tokugawa (1542–1616), za jehož vlády začalo velké pronásledování křesťanů
(Repro Wikipedia)

Mučednická smrt

17. března 1639 byl Petr Kibe zatčen v domě, kde se ukrýval, a spolu s dalšími dvěma jezuity otci Porrem a Šikimim, kteří působili v okolí města Sendai, byl poslán do Eda, dnešního Tokia, kde měl být souzen. Cílem výslechů nemělo být jenom zatčení usvědčit, ale též přimět je k odpadnutí od křesťanství. Sám šógun Iemicu Tokugawa měl velký zájem na jejich případu, a proto po nezdaru s nátlakem na uvězněné odebral případ z rukou soudu a podřídil ho pravomoci svého osobního zmocněnce Inoue Chikugo-no-kamihó. Po deseti dnech nátlaku, který nevedl k požadovanému výsledku, přikročil Inoue k použití mučičích zařízení,

které sám vymyslel – vyslýchaní byly pověšeni za nohy hlavou dolů do jámy v zemi. Toto mučení se ukázalo být pro otce Porra a Šikimihó příliš ukrutné, takže nakonec svou víru zapřeli. Otec Kibe však nebyl zlomen ani v jámě. Naopak, pokračoval v nahlášení na dva *dódžuku*, kteří byli stejně mučeni s ním, aby zůstali pevní ve své víře. Nakonec, rozlícení Petrovou vytrvalostí, jej strážníci vytáhli z jámy a zabili ho. Podle jedné ze zpráv byl usmrcen rozžhaveným železem, jež bylo přikládáno na různé části jeho těla, podle jiné zprávy mu na holém břiše zapálili otep slámy a ještě jej za živa vykuchali. Bylo to 4. července 1639.

Blahoslavený Petr Kibe Kasui se stal jednou z obětí rozsáhlé vlny pronásledování křesťanů v první polovině 17. století, která v dějinách japonské církve neměla obdoby. Dobové úřední zprávy zachycují statečnou vytrvalost asi pěti tisíc křesťanů, celkový počet umučených se však odhaduje až na dvacet tisíc. Do skupiny 188 nově blahořečených z tohoto mnohatisícového zástupu byli vedle bl. Petra Kibeho vybráni ještě další tři jezuité: Mikuláš Keian Fukunaga (1569–1633), Julián Nakaura (1568–1633) a Diego Juki Rjosecu (1574–1636).

Petr Havlíček SJ

P. Jan Pavlík SJ

23. 10. 1920–28. 11. 2008

Otec Jan Pavlík se narodil v Olomouci 23. října 1920. Pocházel ze tří dětí. Dětství a studentská léta prožil v rodném městě. Protože maturoval na reálném gymnáziu a toužil stát se knězem, musel si doplnit maturitu z latiny a filozofické propedeutiky na gymnáziu v Brně-Králově Poli. Teologii studoval na teologickém učilišti brněnské diecéze a 19. června 1943 byl v brněnské katedrále vysvěcen na kněze. Primiční mši svatou slavil na svátek Nejsvětější Trojice 20. června 1943 na poutním místě Svatý Kopeček u Olomouce. Jeho první kaplanské místo bylo ve Ždánicích u Kyjova. Pak se stal administráto-

rem v Boleradicích u Hustopečí u Brna a od 1. září 1946 byl ustanoven na gymnázium do Hustopečí a zároveň administrátorem této farnosti. Nové, tentokrát znovu kaplanské místo, nastoupil v Brně-Králově Poli.

Po válce v roce 1945 si otec Pavlík zažádal o přijetí do Tovaryšstva Ježíšova. Byl sice přijat P. Antonínem Zgarbíkem, tehdy viceprovinciálem za nemocného P. Spáčila, nebyl však uvolněn z diecézní duchovní správy. Propuštěn byl až 11. července 1947 a 14. srpna nastoupil do noviciátu na Velehradě. Po kanonickém roku noviciátu na Velehradě byl druhý rok již na filozofickém institutu v Děčíně. Po prvním roce filozofického „bienia“ složil na Velehradě 15. srpna 1949 první sliby. V druhém roce studia, po zásahu policie, byl násilně odvezen s ostatními do Bohosudova. S pomocí jezuitů-profesorů se mu podařilo dokončit studium filozofie a vykonat zkoušku v červnu 1950 v podmínkách lágru.

Z lágru v Bohosudově byl pater Pavlík předán do PTP, kde pracoval převážně na různých stavbách (Ko-

márno, Hájníky, Arnoštov na Šumavě, Podbořany, Plavecké Podhradí – Obora, Mokradř při Liptovském Hrádku). Z trestu byl potom přeložen do Komárna k velitelství praporu PTP, potom se skupinou kněží a bohoslovců do Bratislavy a Zvolena. A znovu z trestu byl přeložen na Moravu do Šternberka, Brna, Dobronína u Jihlavy a pak do Čech – do Kolína a později do Pardubic. Odtud byl 31. prosince 1953 propuštěn s ostatními do civilního života.

Pracovním úřadem byl otec Pavlík poslán k Průmstavu do Ostravy. Pracoval jako dělník na výkopových pracích. Tajně byl určen jako představený mladých jezuitů žijících na Moravě. StB si na všechny dávala dobrý pozor a v roce 1955 došlo k jeho zatčení. Spolu s ním byli zatčeni i paterové Švestka a Zubek a tehdejší slovenský bohoslovec Andrej Osvald. Pater Pavlík byl v roce 1956 odsouzen za velezradu na 10 let. Postupně prošel tyto vězeňské tábory: Ostrov nad Ohří-Vykmanov a Leopoldov. Tam se setkal s P. provinciálem Šilhanem, P. Kajprem a jinými jezuiti. Odtud byl v roce 1959 odvezen znovu do vazby do Ostravy. Chystal se tehdy velký proces s jezuiti v Ostravě, Brně, Praze a Hradci Králové. V Ostravě však byl vyslýchán jen jednou, pak byl převezen na Mírov, kde dělal zámky pro firmu Brano. I tam byl v izolaci na kněžském oddělení. Dne 10. května 1960 byl propuštěn na amnestii.

Otec Pavlík při primici P. Antonína Krejčířka SJ ve Starém Městě (1970)
(Foto archiv)

V Brně nakonec našel zaměstnání u Dopravního podniku, kde dělal závozníka. Po roce, když získal řidičský průkaz, jezdil jako řidič s jeřábem, někdy i s jinými nákladními auty. V roce 1973 přešel od dopravy do skladu a odtud v roce 1980 do důchodu.

Od roku 1960 žil otec Pavlík svůj kněžský život soukromě. Zvláště ze začátku byl hodně sledován, vyslýchán, i v zaměstnání museli o něm podávat informace. V roce 1968 dostal státní souhlas k výpomoci na Starém Brně, který byl v roce 1970

zrušen. V roce 1968 se stal také na přání biskupa Skoupého ordinariátním komisařem řeholních sester sv. Františka v Lechovicích. Vedl duchovně noviciát a juniorát nových sester, které mohly v letech 1968–1969 vstoupit do tohoto řádu, konal pro všechny sestry duchovní cvičení, dokonce měl právo jednou za pět let vizitovat jejich domy.

V březnu roku 1971 jmenoval z Říma P. generál Pedro Arrupe P. Jana Pavlíka provinciálem České provincie Tovaryšstva Ježíšova. To mu vyneslo další pronásledování a výsledky. V roce 1983 byl pozván na generální kongregaci Tovaryšstva Ježíšova do Říma, ale nebyl mu státními orgány vydán pas. Až v roce 1987 dostal povolení vycestovat na kongregaci prokurátorů do Říma, kde pobyl na naší kurii tři týdny. V Římě se setkal s kardinálem Tomáškem, který tam byl „ad limina“, a byl po středeční audienci představen Svatému otci. Podobně pobyl na naší kurii v Římě v roce 1989 asi čtrnáct dnů před svatořečením sv. Anežky a také několik dnů po něm.

V roce 1990 se otec Pavlík přestěhoval z Brna do Prahy a připravoval návštěvu Svatého otce na Velehradě. V září 1990 se zúčastnil kongregace provinciálů v Loyole a v listopadu toho roku provázal po provincii P. generála Kolvenbacha.

Koncem ledna 1991 přišel dekret o ustanovení P. Josefa Čupra novým provinciálem, a tak v dubnu 1991

ukončil pater Pavlík dvacetileté období ve vedení české provincie.

Novým provinciálem byl poslán na Svatý Hostýn trochu si odpočinout, s tím, že od nového akademického roku nastoupí do kněžského semináře v Olomouci jako spirituál za patera Pavla Ambrose, který odcházel do Říma na studia. Po sedmi letech přišel na Velehrad, kde vypomáhal v bazilice a dával duchovní cvičení jak na Stojanově, tak i jinde. Určitou dobu též vypomáhal ve farnosti Nedaakonice.

Postupně však na otce Pavlíka začalo útočit stáří a různé nemoci, zvláště slabost srdce. Několikrát musel být hospitalizován. I přes tyto zdravotní potíže se snažil do poslední chvíle svého života pracovat. Chtěl zachovat pro budoucnost všechny důležité momenty minulosti české provincie, zvláště z doby totality, kdy se nic nemohlo vydávat ani archiovat a spoléhalo se jenom na paměť členů. V této době napsal knihu *Budou vás vydávat soudům* (Praha, Societas 1995) a stačil ještě zpracovat nekrology členů provincie, které rozdělil do tří částí: do roku 1920 (ještě za rakouské provincie), od roku 1920 do roku 1950 (od vzniku československé provincie do totality) a od roku 1950 do roku 1990 (za totality).

* * *

S otcem Pavlíkem jsem se poprvé setkal o prázdninách v roce 1981, po

nichž jsem měl nastoupit do kněžského semináře v Litoměřicích. Za totality bylo u nás zakázáno přijímat nové kandidáty do řeholních řádů. Počítalo se s tím, že ti staří řeholníci a řeholnice časem umřou, a tak dojde k tiché likvidaci řeholí. Do kněžského semináře se noví bohoslovci přijímali, ale v omezeném počtu. Na Moravě v té době působil na faráích jako kaplan slovenský jezuita P. Anton Lapšanský, který v sedmdesátých letech dokončil studium na Cyrilometodějské fakultě v Olomouci, jež po roce 1968 (v době politické oblevy) byla otevřena, ale jen na jeden cyklus (čtyři roky), a v době normalizace zase uzavřena. S pomocí patera Lapšanského jsme někteří tajně vstoupili do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova, prakticky ve slovenské provincii. Když v roce 1981 pater Lapšanský zahynul při autonehodě, snažili se nás slovenští představení predisponovat do české provincie. Vzpomínám si na to jako dnes, jak jsme se s obrázkem Panny Marie a na něm napsaným heslem „Ecce Ancilla Domini“ nenápadně blížili k domku otce Pavlíka na Kamenné ulici č. 59 v Brně. Se mnou tam byl z dnešních jezuitů ještě Josef Čunek a Petr Příkladka. Pater Pavlík byl tehdy provinciálem České provincie Tovaryšstva Ježíšova. Přijal nás a hned předal P. Janu Chromečkovi, který byl novicmistrem. Tak jsme se stali členy české provincie. Náš noviciát

vypadal tehdy tak, že jsme byli v kněžském semináři a přes prázdniny (vánoční, velikonoční i velké) určitý čas strávili u novicmistra. V kněžském semináři nikdo nesměl vědět, že jsme řeholníci, protože bychom museli seminář ihned opustit. S provinciálem jsme se setkávali méně často než s novicmistrem, většinou na „ratio conscientiae“. Vzpomínám také na to, že první sliby po noviciátě jsem skládal v bytě otce Pavlíka. Také první mši svatou v Tovaryšstvu, po vysvěcení na kněze, jsem slavil u něho. Teprve po roce 1989 a zvláště po roce 1991, když už přestal být provinciálem a měl více času, jsem ho jezdil častěji navštěvovat. Byl pro mne zdrojem dvou pramenů poučení. Za prvé byl zásobárnou různých zkušeností a rad pro duchovní život kněze a zvláště jezuity, a za druhé jsem využíval jeho historických znalostí o Tovaryšstvu Ježíšově, hlavně o české provincii, které jsem potom zužitkoval při svém dalším studiu. Naposledy jsem se s P. Janem Pavlíkem setkal na Velehradě v říjnu minulého roku, kdy jsme ho byli s P. Michalem Altrichterem navštívit a já jsem mu předal knihu *Kněží a řeholníci z farností Bílovice a Březolupy*, kterou vydaly farní rady těchto farností u příležitosti mezifarního dne; v ní u zemřelých řeholníků Tovaryšstva Ježíšova byly použity nekrology, které zpracoval právě otec Pavlík.

P. Jan Pavlík zemřel 28. listopadu 2008 v nemocnici Milosrdných sester sv. Františka v Brně na Grohově ulici, kde též bylo v jejich kostele Sv. rodiny 4. prosince 2008 dopoledne poslední rozloučení se mší svatou.

Tentýž den odpoledne v bazilice na Velehradě pak byla sloužena pohřební mše svatá, po které byly tělesné pozůstatky otce Pavlíka uloženy na místním hřbitově v hrobě členů Tovaryšstva Ježíšova. R. I. P.

František Brázdil SJ

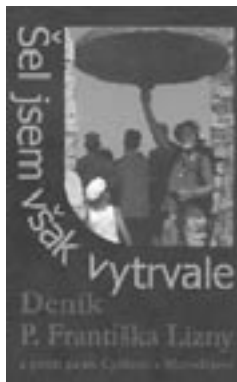
V roce 1990 přivítal otec Pavlík na Velehradě papeže Jana Pavla II.
(Foto archiv)

Neúnavný poutník

Jezuita František Lízna je již mnohým znám. Nevšední osobnosti upoutávají, a on takovou osobností je. Kromě jiných věcí zaujal svým poutnickým zápalem. Z místa na místo putoval již vícekrát, ale proslavil se hlavně dvěma megapoutěmi. Tři tisíce kilometrů dlouhou pouť do španělského Santiaga de Compostela z roku 2004 znají mnozí čtenáři z knihy *Musím jít dál*. Tu pak doplňuje 1607 km dlouhá pouť na krymský výběžek Chersones poblíž ukrajinského města Sevastopol, uskutečněná v r. 2008 a popsaná v dnes recenzované knize. Náš poutník takto symbolicky propojil západní okraj Evropy s východním, spojeným s postavami sv. Cyrila a Metoděje a se křtem knížete Vladimíra.

I přes neradostné popisy širých vyprahlých rovin beze stromů, rozbitých silnic a bezútesné společensko-ekonomické situace je četba osvěžující. Dá se říci, že na šedém pozadí putování Ukrajinou ještě více vyniká velikost lidského ducha, ať už toho poutníkovy, nebo řady lidí, kteří mu po cestě pomáhali. Hlavně ale vyniká velikost Toho, k jehož cti a slávě byla pouť konána především.

Při takovém putování člověk víc pocítí Otcovu péči a „líp zaslechne hlas Beránka“, konstatuje pater Líz-

František Lízna

Šel jsem však vytrvale

Deník P. Františka Lízny z pouti
za sv. Cyrilem a Metodějem
Brno, Cesta 2008, 144 s.
ISBN 978-80-7295-108-6

na. Jeho cestopis, psaný nezaměnitelným bezprostředním stylem, nám alespoň částečně zprostředkovává ozvěnu tohoto hlasu a zkušenost, na kterou si většina z nás určitě nikdy netroufne (přinejmenším ne bez mobilu a v devětašedesáti letech). Zdařilé spojení cestopisného a hluboce duchovního žánru činí z této knihy něco, co lze s čistým svědomím doporučit – ať už jen jako četbu před spaním, nebo i praktickou inspiraci.

Ladislav Nosek SJ

Zprávy

Praha

■ Česká televize na svém druhém programu odvysílala 26. ledna další díl cyklu Neznámí hrdinové – Pohnuté osudy, tentokrát věnovaný životní pouti jezuity Františka Lízny. Cyklus nabízí publicistické dokumentární filmy o hrdinech, na které se velmi rychle po revoluci zapomnělo nebo kteří zůstali zcela neznámí.

Děčín/Praha

■ Na další zajímavou akci pozvalo Sdružení Nativity děčínskou veřejnost v pondělí 16. února. Šlo o přednášku profesora Ludvíka Armbrusterera SJ, děkana Katolické teologické fakulty UK, který posluchačům přiblížil své zkušenosti z mnohaletého působení v dalekém Japonsku. Akce se setkala s velkým zájmem, lidé zcela zaplnili prostor tělocvičny, kde se přednáška konala.

Olomouc/Bratislava

■ Závěrem minulého roku byl 16. prosince na Cyrilometodějské teologické fakultě v Olomouci představen české veřejnosti rozsáhlý projekt jezuitské teologické fakulty v Bratislavě s názvem *Komentáře k Písmu svatému Starého a Nového zákona*. Prvním plodem mnohaleté práce nastupující generace slovenských biblistů, vedené koordinátorem starozákonní sekce Petrem Dubovským

SJ, je komentář k první knize Mojžíšově, *Genezis*. Tým nakladatelství Dobrá kniha v čele se svým ředitelem Františkem Sočufkou SJ s sebou přivezl publikaci, která se svým rozsahem, metodou a vysokou odbornou úrovní řadí ke špičkovým světovým řadám biblických komentářů.

Řím

■ Generální představený jezuitského řádu P. Adolfo Nicolás ohlásil 8. prosince 2008 spojení dvou evropských asistencí, Středoevropské a Východoevropské, do které patří i Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova. Její název bude *Europa Centro-Orientalis* (zkr. ECO) a prvním asistentem se stal P. Adam Žak, bývalý provinciál jihopolské provincie a bývalý představený Východoevropské asistence.

Jezuitský generální představený rozhodnutí restrukturalizovat evropské řádové struktury zdůvodnil propojováním apoštolátu, které by mohlo postupně vést až ke spojení všech provincií starého kontinentu. Do asistence ECO patří všichni jezuité od Německa až po Kavkaz, kromě naší i provincie slovenská, obě polské, chorvatská, slovinská, maďarská, německá, švýcarská, rakouská nebo celý Ruský nezávislý region.

■ 200 let od narození Ch. Darwina a 150 let od publikace jeho hlavního díla „O původu druhů“ se stalo vhodnou příležitostí přivést vědce, filozofy a teology k tomu, aby si navzájem naslouchali. Tak shrnul arcibiskup Gianfranco Ravasi, předseda Papežské rady pro kulturu, hlavní záměr mezinárodní konference *Biologická evoluce, fakta a teorie*, která na začátku března proběhla na jezuitské Gregoriánské univerzitě v Římě ve spolupráci s univerzitou Notre Dame v Indianě (USA).

Vatikán

■ U příležitosti 25. výročí založení Vatikánského televizního centra se 18. prosince 2008 setkal papež s jeho pracovníky a jejich rodinnými příslušníky. Vatikánské televizní centrum je svěřeno jezuitům a připravuje televizní přenosy či záznamy veškerých papežových vystoupení. Spolu se zvukovým záznamem, který pořizuje Vatikánský rozhlas, je pak zprostředkovává všem ostatním televizím na celém světě.

Paříž/Vatikán

■ Jezuita Pavel Gábor, který v současnosti pracuje v Paříži na zdokonalování přístrojů sloužících k objevování planet mimo sluneční soustavu, byl 15. ledna členem vatikánské delegace na slavnostní inauguraci Mezinárodního roku astronomie v sídle UNESCO v Paříži. Akce se zúčastnili i další dva jezuité, ředitel Vatikánské observatoře José G.

Funes z Argentiny a bratr Guy Consolmagno z USA.

Vatikán se tak zapojuje do oslav Mezinárodního roku astronomie, vyhlášeného v souvislosti se 400. výročím od chvíle, kdy Galileo použil dalekohled ke svým prvním astronomickým pozorováním.

V rámci oslav Vatikánské nakladatelství z iniciativy kardinála Giovanniho Lajola, vatikánského guvernéra, připravuje publikaci věnovanou vztahu Apoštolského stolce a církve k astronomickým vědám. Na červen plánuje Vatikánská observatoř týdenní vědecké sympozium o roli astronomie a astronomů ve společnosti 21. století. Proběhne v rámci pravidelných letních škol, které pořádá v Castelgandolfu od roku 1986. Na podzim pak bude ve Vatikánských muzeích otevřena expozice historických astronomických přístrojů užívaných na území Itálie. Vatikánská astronomická observatoř se zúčastní také týdne studií věnovaného astrobiologii, který v listopadu organizuje Papežská akademie věd.

New York-Bronx

■ Jeden z nejvýznamnějších současných teologů, americký kardinál Avery Dulles SJ, zemřel 12. prosince 2008 ve svých devadesáti letech v jezuitském domě v newyorském Bronxu při Fordhamské univerzitě. Byl vysokoškolským profesorem, autorem mnoha teologických publikací a světově proslulým specialistou na ekleziologii.

Frankfurt nad Mohanem

■ Do německého Frankfurtu nad Mohanem se od 12. do 14. února sjeli na pravidelnou schůzku mladí jezuité odpovědní v Německu, Švýcarsku a Rakousku za pastorační vysokoškolských studentů. Cílem neformálního každoročního setkání je podělit se s kolegy o zkušenosti a nové nápady. Jako hosté se akce tentokrát zúčast-

nili i dva čeští jezuité, olomoucký studentský kaplan Pavel Bačo a scholastik Radek Stojanovič. Ti měli příležitost nahlédnout pod pokličku vysokoškolské pastorační v německy mluvící oblasti, porovnat tamější podmínky se situací u nás a v neposlední řadě se nechat inspirovat pro další práci.

Jubilea

P. František Lízna	Vyšehorky	28. 6.	35 let kněžství
P. Michal Altrichter	Olomouc	24. 6.	20 let kněžství
P. Robert Wojnowski	Český Těšín	29. 6.	10 let kněžství
P. Pavel Gábor	Paříž	12. 4.	5 let kněžství
P. Josef Čunek	Praha	16. 5.	30 let v Tovaryšstvu
P. Vojtěch Ondřej	Velehrad	16. 4.	85 let
F. Josef Machů	Hostýn	21. 6.	80 let
P. Jiří Obruča	Mnichov	1. 4.	45 let
P. Pavel Bačo	Olomouc	1. 4.	35 let
F. Tomáš Novák	Praha	11. 6.	30 let

Srdečně blahopřejeme**Seznam podporovatelů od 24. listopadu 2008 do 24. února 2009**

Jaroslav Caesar, Praha; Alena Hrbolková, Praha; J. Jarolímková, Praha; Marie Bláhová, Praha; Marie Durďáková, Pitín; P. Jan Baščavský, Nová Horka; Josef Havlát, Velké Němčice; Anna Prouzová, Jesenice u Rakovníka; Zdenka Cingálková, Uherský Brod; Mojmír Trávníček, Nový Hrozenkov; Josef Zouhar, Hodonín; Mons. Josef Veselý, Opava; Vlasta Kurková, Ostrava-Heřmanice; Anna Kubíková, Tvrdonice; RNDr. Věra Mášková, Praha; Česká provincie Společnosti sester Ježíšových, Olomouc; Hana Šimková, Praha; P. Josef Kunert SJ; RNDr. Anna Seikaninová, Brno; Ing. Václav Benda, Brno; Petr Kvapilík, Kroměříž; Zdenka Vojtková, Staré Město u Uherského Hradiště; Vít Kuběna; Marie Svobodová, Chorušice; Alžběta Dobrovolná, Brno; Květa Skládalová, Uherské Hradiště; Eva Šenkyříková, Holešov; PhDr. Ivan Kania, Brno; Jan a Šárka Kořfnerovi, Frýdek-Místek; Jana Sniehoffová; Anna Pokorná, Uherské Hradiště; Frak a synové s. r. o.; Ing. František Jaroš, Praha; Karel Polášek, Ostrava; Marie Veselá; Ing. Jiří Thomas, Šilheřovice; R. U. R. Sv. Voršily VDF; Zdeněk Praizler; Bohuslav Vaniš; Marie Novotná, Sedlec-Prčice; Miloslav Kořenský, České Budějovice; Anděla Vyroubalová, Praha; Jan Blaha, Dolní Bojanovice; Stanislav Příkryl, Praha; Petr Doležal; Vladislav Barták, Praha; Jaromíra Matysková, Opava.

Všem dárcům upřímně děkujeme